

Oud nieuws

Kees Verweij

Jan Verwey op pad in Noordwijk

Het is bekend dat Jan Verwey, naar wie ons Natuurcentrum is vernoemd, regelmatig artikelen heeft geschreven in het bekende natuurtijdschrift "De Levende Natuur", dat aan het einde van de 19^e eeuw werd opgericht door de beroemde natuurliefhebbers Jac. P. Thijssen en Eli Heimans. Bekend zijn de verslagen van zijn vogeltrekwaarnemingen in het eerste kwart van de vorige eeuw en daarna bracht hij ook nog verslag uit van zijn waarnemingen in onze streek onder de titel "Waarnemingen bij Noordwijk". Zo had hij een speciaal onderzoeksterrein uitgezet, waarin hij o.a. het gedrag van de aldaar broedende Kieviten nauwgezet bestudeerde. Het betrof hier een perceel in de zg. Noordzijder Polder, destijds een uitgebreid weidegebied. De weilanden zijn in de afgelopen tijd omgevormd tot bollenland. Alleen rond het gebied van de voormalige psychiatrische inrichting Sancta Maria is nog een stukje weiland overgebleven. Op 15 april 1926 ging Jan Verwey weer vroeg op stap naar "zijn terrein" in de Noordzijder polder ongeveer ter hoogte voor de voormalige boerderij Puik en Duin. Laten we even gaan kijken wat hij op die dag precies ging doen en wat hij daar allemaal te zien kreeg. In het bijgaande verslag kunnen we lezen, dat het daar vooral om de Kieviten te doen was en dat hij alle gedragingen zeer zorgvuldig wist vast te leggen.

WAARNEMINGEN BIJ NOORDWIJK.

Vervolg van blz. 212.

15 April 1926. — Zonnig en warm. Doch droog. En de wind is sterk, vrijwel Zuid. Bar. 's morgens 762.—, 's avonds 755.— meen ik.

's Morgens 6 uur op en na regelen van enkele huishoudelijke zaken om 6.45 uit, naar mijn Kieviten. Om 7 uur ben ik bij ze. ♂ en beide ♀♀ midden op het land. ♂ gaat draaien niet ver van ♀b en na lang draaien komt ze eindelijk. Dan stapt hij uit het kuiltje en gaat heftig „gooien“, doch als ze even staan blijft en dan doorgaat met voedselzoeken, gaat hij ook door. ♀a vervliegt ¹⁾, strijkt een eind verder, dicht bij de hoek, ♂ gaat er op af: treedt (van uit de lucht op ♀ neerdalend). Hij holt weg en gaat draaien, zij komt direct aangehold, neemt het over, ♂ gaat heftig „gooien“. Een andere ♂ strijkt vlak bij ♀b; ♂ van a komt wild aangevlogen, andere ♂ vliegt een eindje vooruit, wil niet weg, ♂ van a strijkt nu direct achter in het land (bang?). Nieuwe ♂ loopt langzaam in richting van ♀b, valt dan een Tureluur lastig, die hij wegpikt. ♀b rent toe (vliegend of loopend) en verjaagt hem. Dat moet ♂ achterin gezien hebben, is al naderbij, steekt op nieuwe ♂ die nog een eindje verder wijkt. Deze ♂ loopt nu naar de hoek, ♀a komt uit de hoek, ♂ van mij loopt niet ver van ♀a. Vliegt opeens op

¹⁾ Waaron? Omdat ze paarlustig was. De ♀♀ vliegen nooit uit zichzelf. Of wilde ♀a in nabijheid ♀b komen? Zie later!

haar af, treedt opnieuw (van uit lucht), loopt van haar af, draait, ze raken weer uit elkaar. Ik zie dan ♀a opeens rennen in een bepaalde richting, doch opeens komt de ♂ en pikt naar haar; nog eens schiet hij op haar af en verdriift haar verder, hij is boos! Ik begrijp niet wat ze wilde, zie dan echter opeens dat ze op ♀b toerent en deze verjaagt, waarop hij weer komt en haar verdriift. ♀b strijkt iets verder. Nu gaat ♂ midden op het land. Weer nadert ♀a ♀b en rent dan snel op haar toe. Doch voor het zoover is, komt de ♂ aangevlogen en pikt haar weg. De ♂ gaat tusschen hen instaan, verdriift dan ♀b een eindje. Na korten tijd gaat ♂ met andere Kieviten zweegvliegen, hij strijkt in landmidden, van daar naar ♀b, strijkt op haar, paart, loopt snel van haar weg en gaat draaien. De andere ♂ uit de hoek is verdwenen, doch tijdens het zweegvliegen van de ♂ van ♀a streek een andere dicht bij ♀b. Deze blijft voedselzoeken als ♂ met ♀b paart. ♀b komt niet op het „draaien“ van haar ♂ (tevens de ♂ van ♀a) af, hij gaat dan in haar richting en gaat daar al gauw weer draaien. Daarna zweegvliegt hij even met andere ♂♂ (misschien deels om ze niet te doen strijken) en strijkt dan voor me.

Na eenige tijd gaat hij zweegvliegen met andere ♂♂, strijkt achterin, vliegt echter al gauw op en in een rechte lijn vooruit, zoodat ik weet dat hij paren gaat: inderdaad! met ♀a! Vliegt dan van haar af een heel eind land over, tot recht voor me! Gaat niet draaien, doch voedsel zoeken. Zou ik beteekenis voor het dier kunnen hebben? Vliegt van daar na eenigen tijd op ♀b af, treedt haar, vliegt van haar weg en gaat draaien. Als een andere ♂ in de hoek strijkt, is dat

reden voor mijn ♂ op te vliegen; hij strijkt bij ♀b, kop hoog, kuif op (nu dus niet een door haar geweigerde paring, want hij heeft net getreed). Hij loopt snel wat van haar af, gaat heftig draaien (alsof hij standje heeft gegeven dat zij niet kwam draaien!). Zij komt ook. Opeens vliegt hij zijn kuiltje uit, verjaagt ♀a dat tot dichtbij genaderd was. Loopt dan weer wat verder, gaat weer draaien (althans wippen); ♀b komt niet. Dan weer voedselzoeken. Na een oogenblik zitten 2de ♂ en ♀a in hoek, ♀b een eindje daar vandaan, ♂ zoowat in het midden. ♂ draait daar een flinke poos, gaat dan weer voedsel zoeken. — 8.41. Na lange tijd vliegt ♂ naar voren, strijkt dicht bij ♀b, in wier buurt de andere ♂ zit, vliegt door tot ♀a in de hoek, daalt op haar, paart, vliegt een klein eindje verder en gaat draaien (zie hem even later althans gooien). Gaat door met draaien, ♀a komt naderbij, ♀b ook, ♂ vliegt dan opeens op en gaat op een andere plek in de buurt zitten. Na oogenblik: ♂ vliegt op en gaat wat naar achter zitten, ♀a rent naar ♀b, ♂ komt, ♀a keert weer om. ♂ gaat weer wat naar achter. Andere ♂ maakt mines om naar ♀♀ toe te gaan, loopt althans in hun richting, ♂ van ♀a komt, steekt op hem, even samen in lucht vechtend, strijken direct weer, vlak bij elkaar (♂ schijnt niet te durven?). ♀b rent op ♀a af, ♂ komt aangevlogen, verjaagt ♀b die wat terugkeert. Weer loopt ♂ wat naar achteren; hij gaat daarop zweegvliegen, vecht even met een andere ♂ achter in (nadat hij eerst was gestreken daar), strijkt er dan. — 9.05. De ♂ gaat zweegvliegen, strijkt dan tenslotte voor ♀b (kop hoog, kuif rechtop), vliegt van haar weer weg tot schuin voor me. ♀b en ♀a waren in die

tijd meer naar achteren (waar ♂ zat) geloopt. ♂ loopt naar de buurt van ♀b, gaat druk zitten draaien, des te drukker naarmate ♀b meer nadert; dan stapt hij uit het kuiltje en terwijl zij gaat zitten, gooit en pikt hij heftig. Zij „treedt“ even in het kuiltje, loopt dan weg. Hij gaat nog even draaien (vnl. wippen), als zij wegloopt komt hij voor me zitten (vloog naar die plaats toe). Even later vertoont hij speelvlucht met duikeling en zang, strijkt wat meer naar achteren midden in het land. Weer even later: ♂ gaat naar een Kievit die achterin zweegvliegt, ze vechten daarop even, dan strijkt hij achterin; ♀a en ♀b loopen nog rechts vooraan. Het is 9.30. De ♂ komt van achter naar voor gevlogen, daalt neer op rug ♀b, dat al geheel voorover gebukt staat, kop naar voren naar beneden, breede platte, wat opgetilde rug. ♂ loopt een eindje weg van haar, staat stil, wipt af en toe enkel wat met het achterlijf. ♀b gaat door met voedselzoeken. ♂ komt dan voor me (blijkbaar gevlogen). Even later gaat ♂ zweegvliegen omdat twee andere ♂♂ dat vrij dichtbij doen boven hetzelfde land. Daalt weer voor me. Zoekt dan voedsel, ♀b komt zijn kant uit, ♀a loopt nog altijd rechts. ♂ gaat zweegvliegen, met andere ♂, strijkt dan achterin. Het is 9.45, het gaat zoo waaien dat ik naar huis ga.

1 DECEMBER 1927.

AFLEVERING 8.



NADruk VERBODEN.

Opgericht door E. HEIMANS, J. JASPERS Jr. en Dr. JAC. P. THIJSSE.

REDACTIE:

J. HEIMANS, AMSTERDAM.

Dr. JAC. P. THIJSSE, BLOEMENDAAL.

ADRES DER REDACTIE:

Dr. JAC. P. THIJSSE, BLOEMENDAAL.

UITGAVE VAN:

W. VERSLUYS TE AMSTERDAM.

ADMINISTRATIE:

2e OOSTERPARKESTRAAT 223, AMSTERDAM.

PRIJS PER HALFDAAR 13.25.

